

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Arianta - obszahla databaza pol'skych vedeckych a odbornych elektronickych casopisov

Author: Arkadiusz Pulikowski, Aneta Drabek

Citation style: Pulikowski Arkadiusz, Drabek Aneta. (2009). Arianta - obszahla databaza pol'skych vedeckych a odbornych elektronickych casopisov. "ITlib (Tlacene vyd.)" (2009, c. 3, s. 52-57).

Uznanie autorstwa - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie pod warunkiem oznaczenia autorstwa.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

3. Perspektívy činnosti MCVTI

V súčasnosti vidí MCVTI svoju strategickú úlohu napomáhať v organizácii mnohostranných projektov zainteresovaných krajín i partnerov v oblasti informačnej, analytickej, v organizačnej podpore vedy, inovácií a biznisu. V súčasnosti medzi priority patria:

- informačné služby, prístup k informačným zdrojom, príprava analýz;
- pomoc rozvoju inovácií, technologický transfer;
- podpora malého a stredného inovatívneho podnikania.

Uvedené kľúčové smery v činnosti MCVTI budú aktuálne i v blízkej budúcnosti. Ukazuje sa, že možným zdrojom rozvoja MCVTI môže byť spojenie veľkého množstva tematicky špecializovaných informačných centier okolo MCVTI, ktoré často nie sú na národnej úrovni zjednotené v spoločnej štruktúre. Určitú perspektívu môžu predstavovať informačné projekty spájajúce vedecké organizácie pri výmene informácií, ktoré boli získané v priebehu vedeckých výskumov a ich cieľom je pokračovať v danom výskume alebo výsledky uviesť na trh.

V MCVTI sa napriek ekonomickým a iným problémom v organizácii a realizácii spoločných medzinárodných projektov vo väčšine štátov udržujú a rozvíjajú vzťahy medzi informačnými organizáciami krajín – členmi MCVTI, podporované na úrovni pracovných, a čo je nemenej dôležité, aj osobných, ľudských vzťahov. MCVTI pokračuje v aktívnej práci. Rozširuje sa jeho geografia i obsah činnosti. Uskutočňuje sa modernizácia jeho technického vybavenia, zavádzajú sa nové informačné technológie. Obzerajú sa na svoju 40-ročnú históriu, kolektív MCVTI s istotou pozerá do budúcnosti.

Použitá literatúra:

1. *Osnovnyje napravlenija i rezultaty rabot. 40 let MCNTI. 1969-2009.* Moskva, MCNTI 2009. 113 s.
2. *Official Documents, Regulating ICSTI Activities.* Moskva, ICSTI 2004. 108 s.

Jana Tlstovičová (tlstovicova@cvtisr.sk)

Arianta – obsiahla databáza poľských vedeckých a odborných elektronických časopisov¹

Arianta je verejne dostupná databáza, ktorá zhromažďuje detailné informácie o poľských vedeckých a odborných elektronických časopisoch dostupných na internete (<http://www1.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma/>). S viac ako 2 000 záznamami, ktoré sa temer denne aktualizujú, predstavuje Arianta najobsiahlejší zdroj informácií o poľských elektronických vedeckých časopisoch.

V posledných rokoch sa elektronické časopisy stali veľmi populárnymi a pravidelne využívanými zdrojmi informácií. Vyhľadávanie informácií často začína vyhľadávaním dostupných dokumentov z tej-ktorej požadovanej oblasti práve na internete. Vydavatelia berú na vedomie tento fakt, a preto častejšie vytvárajú online verzie časopisov, ktoré predtým existovali len v tlačenej podobe.

Na začiatku nového tisícročia v Poľsku neexistoval spoľahlivý zoznam ani databáza, ktoré by pokrývali všetky poľské vedecké časopisy prístupné prostredníctvom internetu. Informácie o elektronických periodikách boli roztrúsené a používatelia nemali inú možnosť ako využívať rôzne vyhľadávacie nástroje, predovšetkým vedeckého zamerania. Preto vznikla Arianta – na zhromaždenie odkazov na prístupné poľské vedecké časopisy na internete a na poskytnutie spoľahlivých informácií o každom z nich.

História Arianty

Koncepcia databázy sa zrodila na jeseň v roku 2003. Trvalo to skoro 2 roky, kým sa Arianta vyvinula na plne funkčný nástroj prístupný na internete. Okrem zbierania odkazov na elektronické časopisy existu-

¹ Z anglického originálu Arianta – a comprehensive database of Polish scientific and professional electronic journals preložila Jana Šuchová.

júce v danom období bolo nutné nájsť optimálnu štruktúru záznamov a transformovať ich na databázu prístupnú na internete. Rovnako dôležité bolo aj stanovenie kritérií, ktoré rozhodovali o zaradení/nezaradení toho-ktorého časopisu do databázy. Po ukončení týchto etáp sa mohli pripravené odkazy analyzovať a do databázy sa zapísala presná informácia o každom časopise, ktorý vyhovoval kritériám. Databáza bola vytvorená v programe Microsoft Access. Na zabezpečenie prístupnosti na internete sa využila technológia Active Server Pages (ASP) spolu s VBScript. Knižnica Univerzity v Silesia poskytla MS SQL server potrebný na tento účel. Všetko bolo hotové 1. septembra 2005, keď sa databáza objavila v online prostredí s dlhým popisným názvom vyjadrujúcim jej obsah – *Poľské vedecké a odborné elektronické časopisy*.

Databáza začínala s 599 titulmi časopisov. Tisíce záznam sa pridal po viac ako dvoch rokoch, koncom roku 2007. Momentálny stav z júna 2009 predstavuje 2 152 prístupných titulov.

V novembri 2008 sa vytvorilo nové používateľské rozhranie pre databázu, ktoré podporovalo anglický jazyk, a zmenil sa názov databázy na **Arianta**, pričom sa pôvodný názov databázy *Poľské vedecké a odborné elektronické časopisy* stal podtitulom Arianty.

Názov Arianta pochádza z prvých mien jej autorov, ale Arianta má aj svoj vlastný význam – v latinčine znamená „slimák“. Databáza Arianta sa dá nájsť na webovej adrese www1.bg.us.edu.pl/bazy/czasopisma. Po zadaní slova „arianta“ do Googla je databáza Arianta na prvom mieste výsledku vyhľadávania.

The screenshot displays the Arianta web interface. At the top, it features the title 'ARIANTA' and subtitle 'NAUKOWE I FACHOWE POLSKIE CZASOPISMA ELEKTRONICZNE' by Aneta Drabek i Arkadiusz Pulikowski. Below this, a navigation bar includes 'Liczba czasopism: 2286', 'Informacje o bazie | Artykuły o bazie Serwisy spisów treści', and 'Ostatnia aktualizacja: 03-09-2009'. The main section is titled 'WYSZUKIWANIE' (Searching). It contains several search criteria on the left: 'Tytuł' (Title), 'ISSN', 'Częstotliwość' (Frequency), 'Wydawca/Inst. sprawca' (Publisher/Institution), 'Dziedzina' (Field), and 'Indeksowane w' (Indexed in). On the right, there are filters for 'Rodzaj' (Type) with radio buttons for 'naukowe i fachowe' (selected), 'naukowe', and 'fachowe'; 'Dostęp' (Access) with radio buttons for 'druk i online' (selected) and 'tylko online'; and 'Oprócz spisów treści' (Besides contents) with checkboxes for 'abstrakty' (selected), 'pełne teksty', 'Impact', 'Factor', 'Index', 'Copernicus', 'Punktacja', 'MNI SZW', 'Kategoria', and 'ERIH'. A 'Szukaj' (Search) button is at the bottom.

Obrázok 1 Používateľské rozhranie Arianty

Štruktúra záznamu

Každý časopis zastúpený v databáze Arianta je presne popísaný pomocou týchto prvkov:

1. názov časopisu, predchádzajúce názvy;
2. ISSN – [e] pre elektronické časopisy (ak existujú), [p] pre tlačene verzie;
3. WWW adresa – najmenej jedna, ale často dve alebo tri;
4. začiatkový dátum – rok, odkedy sa časopis publikuje;
5. online dátum – rok, odkedy je časopis prístupný na internete;

6. vydavateľ alebo inštitúcia, ktorá časopis vydáva;
7. MDT symbol prebraný z ISSN databázy alebo pridelený autormi;
8. periodičita (napr. ročná, štvrťročná atď.);
9. obsahy – odkedy bol časopis prístupný na webe;
10. abstrakty – odkedy bol časopis prístupný na webe;
11. plné texty – odkedy bol časopis prístupný na webe;
12. prítomnosť vo vyhľadávacích nástrojoch;
13. inštrukcie pre autorov (odkaz);
14. odborný – áno/nie;
15. prístupný len online – áno/nie;
16. indexy: impakt faktor;
17. Index Copernicus;
18. body Ministerstva vedy a vyššieho vzdelania Poľskej republiky;
19. poznámky (napr. od roku 2006 len v anglickom jazyku, od roku 2002 len online);
20. zdroj informácií o časopise (napr. online formulár);
21. pridelené odbory;
22. dátum pridania do Arianty;
23. dátum poslednej aktualizácie informácií pre daný časopis.

Väčšina uvedených prvkov sa ukáže pri zobrazení podrobného popisu časopisu na webe, ale netýka sa to všetkých prvkov. Polia, ktoré nie sú vyplnené (napr. ak časopis nemá impakt faktor, inštrukcie pre autorov), sa nezobrazia. Na obrázku číslo 2 vidíme príklad časopisu, ktorého popis neobsahuje niekoľko polí z dôvodu nedostatku informácií.

 ARIANTA 	
POLISH SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL ELECTRONIC JOURNALS	
Aneta Drabek i Arkadiusz Pulikowski	
Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski	
Previous titles:	Bibliotekarz Olsztyński: 1972-1998
WWW address:	http://www.wbp.olsztyn.pl/bwm/
ISSN:	1640-2200
Beginning date:	1972
Online date:	1999
Publisher/Issuing institution:	Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Emilii Sukertowej-Biedrawiny
UKD:	02(438)
Frequency:	kwartalnik
Table of contents:	1999/1-2-
Full texts:	1999/1-2-
Remarks:	Od 2003 - wersja tylko online.
Professional:	NO
Online only:	YES
Search engine:	NO
Last update:	2009-02-04
Discipline:	bibliotekoznawstwo i inf. naukowa
« Return to the main page »	

Obrázok 2 Podrobný popis Bibliotekarz Warmińsko-Mazurski

Zdroje nových časopisov

Okolo 15 % všetkých nových elektronických časopisov sa dostáva do databázy pomocou špeciálnych formulárov prístupných na webovom sídle Arianty. Ktokoľvek, kto používa databázu a zistí, že existuje časopis na internete, ktorý nie je zaradený v Ariante, môže vyplniť formulár a odporučiť jeho zaradenie do databázy. Zvyšných 85 % nových časopisov nájdu autori databázy. K zdrojom, ktoré sa pravidelne kontrolujú z hľadiska pridávania nových záznamov, patria webové sídla univerzitných vydavateľstiev, vedeckých spoločností a výskumných ústavov. Ďalším dobrým zdrojom sú digitálne knižnice, ktoré poskytujú čoraz viac starších aj nových časopisov. Raz za čas sa preskúma databáza ISSN. Využíva sa ako zdroj nových záznamov, ale aj ako spoľahlivý zdroj informácií, ktoré sa môžu využiť na vyplnenie chýbajúcich údajov v už existujúcich záznamoch, napr. e-ISSN.

Obrázok 3 Formulár na pridávanie časopisu na webovom sídle Arianty

Každý nový časopis, ktorý nájdu autori databázy alebo je odporučený pomocou online formulára, sa overí pomocou jednoduchých kritérií, ktoré boli vytvorené, aby sa zaručila vysoká kvalita obsahu databázy. Iba tituly, ktoré spĺnia tieto kritériá, sa zaradia do databázy. Prijaté časopisy musia byť vedeckého alebo odborného rázu. „Odborné“ v tomto prípade znamená, že sú určené pre pracovníkov špecifickej profesie, napr. účtovníkov, zubárov, poisťovacích agentov a pod. Neprijímajú sa blogy, vestníky alebo noviny. Minimálnu potrebnú dostupnú informáciu na zaradenie do databázy predstavuje obsah časopisov, ale existencia abstraktu alebo plného textu je lepším odporúčením.

V marci 2008 boli informácie o mnohých vedeckých časopisoch rozšírené o body pridelené Ministerstvom vedy a vyššieho vzdelania PR. Zoznam ministerstva sa porovnával s titulmi uloženými v databáze, aby sa našli tituly, ktoré majú elektronickú verziu. Takýmto spôsobom sa pridalo do Arianty 150 nových záznamov. Ministerstvo prideluje časopisom body navyše, ak majú vlastné webové sídlo a sú na ňom prístupné obsahy časopisov, abstrakty alebo plné texty článkov. Predstavuje to určitú motiváciu pre vydavateľov, aby vytvárali elektronické verzie časopisov, pre tvorcov Arianty zase nutnosť raz za čas overiť tento zoznam, aby našli nové tituly, ktoré sprístupnili svoju elektronickú verziu.

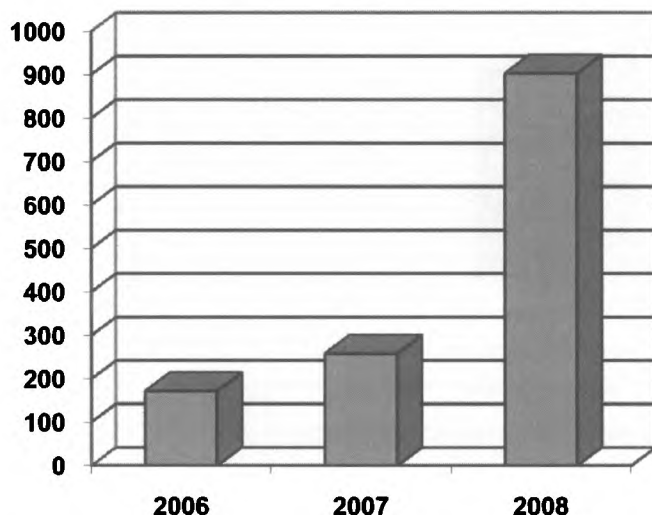
Aktualizácia databázy

Informácie na internete často menia svoje umiestnenie. Niektoré informácie zmiznú navždy. Nie je jednoduché spravovať databázu, ktorá uchováva údaje z takého dynamického prostredia. Preto aktualizácia databázy vyžaduje veľké úsilie zo strany tvorcov. Najčastejšie sa menia odkazy na časopisy a rozsah publikovaného obsahu. Menej častejšie sa realizujú zmeny v názvoch časopisov, v ISSN číslach, vo frekvenciách publikovania alebo vo vydavateľských inštitúciách. Plán systematickej kontroly údajov patrila k základom databázy. Každý deň sa analyzuje 10 časopisov. To znamená, že každý časopisecký titul sa aktualizuje približne dvakrát za rok. Najskôr sa overia odkazy na webové sídlo časopisu. Za posledné 3 roky vyše 300 časopisov zmenilo svoje webové adresy, niektoré z nich dvakrát či trikrát. V roku 2008

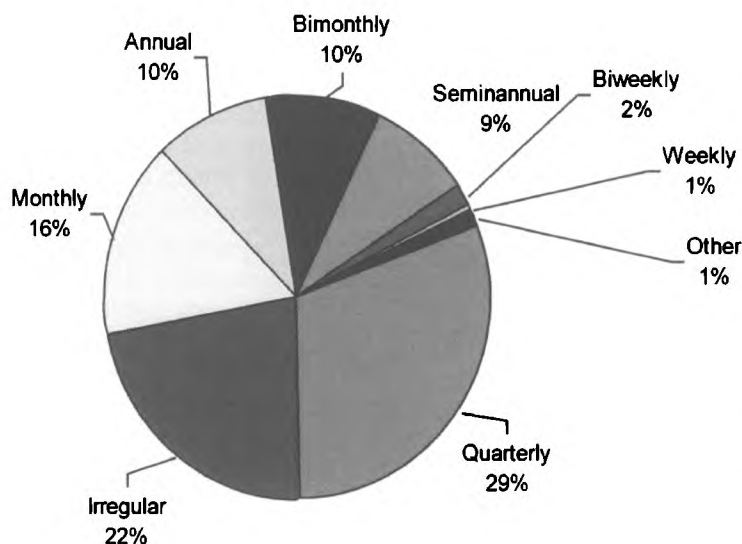
sa to stalo 130-krát. Rýchlo sa meniaci záber sprístupňovaného obsahu časopisov, od obsahov cez abstrakty po plné texty, sa preskúmal a následne opravil. Časopisy, ktorých webové sídla neboli v čase kontroly dostupné, sa premiestnia do karantény, kde zostanú niekoľko týždňov. Ak sa po tomto čase nedajú nájsť, odstránia sa z databázy.

Štatistické údaje Arianty

Databáza obsahuje 2 152 časopisov (stav zo 7. júna 2009) pokrývajúcich 161 disciplín. Vedecké časopisy tvoria 78 % databázy, zvyšných 22 % sú odborné časopisy. Počet nových poľských časopisov na internete v roku 2008 prekvapivo stúpol. V tomto roku do Arianty pribudlo 903 nových titulov. Graf 1 znázorňuje zmeny aj v prípade dvoch predchádzajúcich rokov.

Graf 1 Nárast počtu nových titulov pridaných do databázy za roky 2006, 2007 a 2008

Graf 2 Frekvencia vydávania časopisov zastúpených v databáze

Z celkového počtu 2 152 časopisov 59 % aspoň čiastočne sprístupňuje plné texty článkov. 42 % periodík poskytuje voľný prístup k celému svojmu obsahu. Najväčšia časť časopisov v Ariante sa vydáva štvrťročne – 29 %. Za nimi nasledujú tituly vydávané nepravidelne – 22 %, mesačne – 16 %, ročne – 10 %, dvakrát mesačne 10 % a polročne – 9 %. Graf 2 uvádza všetky frekvencie vydávania.

Arianta obsahuje 55 časopisov, ktoré nemajú tlačенý ekvivalent a sú prístupné len v elektronickej podobe. Na porovnanie v roku 2006 bol ich počet 31. Body ministerstva vedy má 49 % časopisov, 19 % má Index Copernicus a 3 % impakt faktor.

Popularita Arianty sa dá jednoducho zmerať počtom návštevníkov. Od jej sprístupnenia 1. septembra 2005 webového sídla navštívilo 144-tisíc používateľov. V súčasnosti má Arianta priemerne 300 návštev denne.

Poľské elektronické časopisy zamerané na knižničnú a informačnú vedu

V rámci 161 disciplín zastúpených v Ariante je zaujímavé sa bližšie pozrieť na knižničnú a informačnú vedu. Koncom 90. rokov 20. storočia bol na internete prístupný len jeden poľský elektronický titul z tejto oblasti – Biuletyn EBIB. Začiatkom roku 2006 bolo možné nájsť už 13 časopisov, z ktorých 8 sprístupňovalo plný alebo čiastočný archív svojich článkov. V júni 2009 Arianta obsahovala 33 časopisov z knižničnej a informačnej vedy, z toho 22 bolo plnotextových. Arianta predstavuje vynikajúci zdroj informácií pre informatických profesionálov, študentov a iných ľudí zaujímajúcich sa o túto vednú disciplínu.

Arianta – predmetová vstupná brána?

Arianta má väčšinu vlastností priradených vstupným bránam. Obsahuje vysoko kvalitné zozbierané informácie a jasné kritériá zaraďovania informácií. Informácie uchovávané v databáze sa aktualizujú.

Arianta využíva jeden predmetový index – Medzinárodné desatinné triedenie. Zozbierané informácie sú organizované na základe predmetu, ale nie sú hierarchicky usporiadané. Pri jej tvorbe sa nevyužili štandardné formáty metadát a nie sú prítomné textové popisy časopisov.

Z uvedeného vyplýva, že Arianta je veľmi podobná predmetovej vstupnej bráne. Aj keď sa v najbližšej budúcnosti neplánuje textový popis časopisov a zavedenie štandardných metadátových formátov, je vysoko pravdepodobné, že 161 disciplín bude v dohľadnom čase zorganizovaných do hierarchickej štruktúry.

Záver

Prechod do internetového prostredia predstavuje pre mnohé časopisy možnosť zvýšiť počet čitateľov. Publikovanie na internete, ktoré je skoro zadarmo, môže predstavovať riešenie pre periodiká, ktoré majú finančné problémy. Z dôvodov narastajúcich potrieb používateľov bude pre časopisy čoraz ťažšie existovať len v tlačenej verzii. Rastúci počet časopisov, ktoré sa rozhodnú pre online verziu, je dôkazom toho, že sa oplatí zviditeľniť na internete.

Arianta je jediným kompletným zdrojom informácií o poľských vedeckých a odborných elektronických časopisoch. Viacerí knihovníci, vydavatelia a vedecké inštitúcie na ňu odkazujú na svojich stránkach. Vďaka pomerne vysokému umiestneniu v prieskumovom stroji Google ju používajú, ktorí hľadajú časopisy, vedľa ľahko a rýchlo nájsť, aj keď nepoznajú jej webovú adresu. Odkazy na popisy časopisov z Arianty sa objavujú na začiatku výsledkov vyhľadávania prieskumového stroja Google.

Ako z uvedeného vyplýva, nie je jednoduché vytvoriť a spravovať službu, ktorá dodáva spoľahlivé a aktuálne informácie. Ale Arianta je dôkazom, že je možné realizovať vysoko kvalitný projekt, ktorý je užitočný pre mnohých a udržiavaný len malou skupinou ľudí.

Zoznam použitej literatúry

BazTech – *Baza zawartości polskich czasopism technicznych* [online]. [dostup: 2009-01-29]. Dostupné na <http://baztech.icm.edu.pl/>.

DRABEK, A., PULIKOWSKI, A.: *Baza danych „Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne” - stan badań*. „Biuletyn EBIB”, 2006, č. 1 [online]. Dostupné na <http://www.ebib.info/2006/71/drabek.php>.

DRABEK, A., PULIKOWSKI, A.: *Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne. Metodyka tworzenia i charakterystyka zawartości nowej bazy danych*. „Praktyka i Teoria Informacji Naukowej i Technicznej”, 2005, č. 3, s. 12-20.

DRABEK, A., PULIKOWSKI, A.: *Rozwój i funkcjonowanie bazy danych Naukowe i fachowe polskie czasopisma elektroniczne po dwóch latach doświadczeń*. „Biuletyn EBIB”, 2007, č. 9 [online]. Dostupné na: http://www.ebib.info/2007/90/a.php?drabek_pulikowski.

DRABEK, A.: „Biuletyn EBIB” i inne polskie czasopisma z dziedziny bibliotekoznawstwa. In *Vademecum bibliotekarza : praktyczne i aktualne informacje dla bibliotekarzy*. Warszawa 2002.

GAWARECKI, W.: *Lista polskich czasopism elektronicznych oraz elektronicznych odpowiedników periodyków drukowanych* [online]. [dostup: 2009-01-29]. Dostupné na: <http://www.inib.uj.edu.pl/archiwum/czasopisma/pol.html>.

Index Copernicus – Journal Master List [online]. Medical Science International 2001-2008. Dostupné na: <http://journals.indexcopernicus.com/>.

KRAWCZYK, A., WRÓBEL, J.: *Analiza cytowań Biuletynu EBIB w wybranych czasopismach bibliotekarskich*. „Biuletyn EBIB”, 2008, č. 9 [online]. Dostupné na: http://www.ebib.info/2008/100/a.php?krawczyk_wrobel.

Arkadiusz Pulikowski (pulikows@us.edu.pl), Aneta Drabek (adrabek@bg.us.edu.pl)